

**Lieta C-725/23**

**Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu**

**Iesniegšanas datums:**

2023. gada 27. novembris

**Iesniedzējtiesa:**

*Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (Polija)*

**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2023. gada 9. oktobris

**Prasītāja:**

*M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna* ar juridisko adresi R.

**Atbildētāja:**

R. W.

[..] [lietas numurs]

**LĒMUMS**

2023. gada 9. oktobrī

*Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach VII Wydział Gospodarczy*  
[Katovices Austrumu rajona tiesas Katovicē VII komerclietu nodaļa]

[..] [tiesas sastāvs],

izskatījusi 2023. gada 9. oktobrī Katovicē [Katowice]

slēgtā tiesas sēdē

lietu par prasību, ko cēlusi *M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna* ar juridisko adresi R.,

pret R. W.

par samaksu,

***nolemj:***

1. Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 11. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (pārstrādāta versija) (OV 2011, L 48, 1. lpp.) 2. panta 8. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tā piemērošanas jomā papildus pamatsummai par līgumam raksturīgo izpildījumu, kura rezultātā tiek piegādātas preces vai sniegti pakalpojumi, ietilpst arī to izmaksu atlīdzināšana, kas radušās saistībā ar līguma izpildi un ko parādnieks ir līgumiski apņēmis samaksāt?

[..] [tiesvedības apturēšana]

[..]

**- PAMATOJUMS –**

***Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu***

***Lietas dalībnieki***

***Prasītāja: M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna ar juridisko adresi R.***

[..]

[..] [prasītājas adrese un pārstāvja dati]

***Atbildētāja: R. W.,***

kas veic uzņēmējdarbību

ar nosaukumu *Firma Handlowo-Uslugowa A. Katovicē*

[..]

[..] [atbildētājas adrese]

***Iesniedzējtiesas jautājums***

[..]

[prejudiciālā jautājuma atkārtojums]

***Fakti, kuriem ir nozīme saistībā ar uzdoto jautājumu***

Lietas dalībnieki ir uzņēmēji. Prasītāja ir akciju komandītsabiedrība. Atbildētāja patstāvīgi veic uzņēmējdarbību savā vārdā.

Saistībā ar savu uzņēmējdarbību lietas dalībnieki 2019. gada 3. jūlijā noslēdza nomas līgumu par komercplatību, kas atrodas pilsētā K. esošajā nekustamajā īpašumā, uz nenoteiktu laiku.

Saskaņā ar līgumu atbildētāja apņēmas maksāt:

nomas maksu (līguma noslēgšanas dienā) 270 PLN neto apmērā kopā ar maksājamo pievienotās vērtības nodokli (likme bija 15 PLN par platības kvadrātmetru); tika arī panākta vienošanās, ka nomas maksa ir maksājama avansā līdz katra mēneša 10. datumam;

maksājums par komunālajiem pakalpojumiem, kas ietvēra cenu par siltumenerģiju, gāzes kurināmo un elektroenerģiju, kas pasūtīta nomnieces vajadzībām, kā arī visas fiksētās maksas, kas iznomātājam radušās par komunālo pakalpojumu piegādi; norēķinu periodus un rēķinu izrakstīšanas biežumu iznomātāja (prasītāja) noteica pēc saviem ieskatiem; maksas kopā ar maksājamo pievienotās vērtības nodokli bija jāsamaksā 5 dienu laikā no dienas, kad rēķins ir izsniegts nomnieci (atbildētājam);

ikmēneša fiksētu maksu par dalību visu ar objektu saistīto apgrūtinājumu, izdevumu un izmaksu segšanā (līguma noslēgšanas dienā) 10 PLN apmērā par katru nomātās platības kvadrātmetru (ieskaitot 0,42 PLN (neto) par ilgtermiņa nomu, 1,93 PLN par nekustamā īpašuma nodokli, 1,00 PLN (neto) par sadzīves atkritumu izvešanu, 8,65 PLN (neto) par citiem apgrūtinājumiem un izdevumiem); šajā maksā jo īpaši ietilpa: valsts nodevas un citas maksas, objekta amortizācija, objekta apsardzes darbinieku izmaksas, objekta apsaimniekošanas izmaksas, tīrīšanas izmaksas, objekta renovācijas, uzturēšanas un remontdarbu izmaksas; maksa bija maksājama avansā līdz katra mēneša 10. datumam.

Līguma darbības laikā prasītāja izrakstīja 3 atsevišķus rēķinus par katru no līgumā paredzētajām maksājamo summām.

Prasītāja nebija tieša komunālo pakalpojumu sniedzēja (saskaņā ar 3.b punktu), bet tikai izrakstīja jaunu rēķinu atbildētājam par izmaksām, ko tā pati maksāja piegādātājiem.

Lietas dalībnieces līgumā vienojās par procentu summu, kas prasītājam pienākas, ja tiek kavēta nomas maksas vai kāda no maksājumiem samaksa, pēc maksimālās procentu likmes Civilt kodeksa 481. panta 2.<sup>1</sup> punkta (maksimālie nokavējuma procenti) izpratnē.

2019. gada 13. septembrī lietas dalībnieces noslēdza papildu vienošanos līgumam, paplašinot tā priekšmetu, iekļaujot tajā vēl vienu komercplatību.

Ar 2020. gada 28. maija vēstuli prasītāja paziņoja atbildētājam par nomas līguma izbeigšanu ar tūlītēju spēku.

*Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach* uzsāktajā tiesvedībā prasītāja pieprasa atbildētājam samaksāt summu 13 933,89 [PLN], kurā ietilpst:

maksājamās summas par 26 neapmaksātiem rēķiniem, no kuriem 11 rēķini attiecas uz neapmaksātiem komunālajiem pakalpojumiem, 7 rēķini attiecas uz fiksētu maksu par dalību visu ar objektu saistīto apgrūtinājumu, izdevumu un izmaksu segšanā un 8 rēķini par nomu; visu neapmaksāto rēķinu kopsumma ir 9397,89 PLN;

fiksētu summu 40 EUR apmērā par katru laikus neapmaksātu rēķinu (t. i., 40 EUR x 26 rēķini), kopā 4536,00 PLN.

Atbildētāja šajā lietā nav paudusi savu nostāju.

***Savienības tiesību akti, kuriem ir nozīme atbildes sniegšanai***

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 11. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 1. panta 2. punkts:

“Šo direktīvu piemēro visiem maksājumiem, ko veic kā atlīdzību komercdarījumos.”

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 11. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 2. panta 8. punkts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas: “maksājamā summa” ir pamatsumma, kas būtu bijusi jāmaksā līgumā vai tiesību aktos noteiktajā maksājuma termiņā, ieskaitot rēķinā vai līdzvērtīgā maksājuma pieprasījumā norādītos piemērojamos nodokļus, nodevas un maksas.”

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 11. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 3. panta 1. punkts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka komercdarījumos starp uzņēmumiem kreditoram bez vajadzības atgādināt ir tiesības uz nokavējuma procentiem, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) kreditors ir izpildījis savas līgumsaistības un juridiskos pienākumus; un
- b) kreditors nav laikus saņēmis maksājamo summu, izņemot gadījumus, kad parādnieks nav atbildīgs par nokavējumu.”

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 11. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 6. panta 1. punkts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka – ja saskaņā ar 3. vai 4. pantu komercdarījumos kļūst maksājami nokavējuma procenti – kreditoram ir tiesības saņemt no parādnieka vismaz fiksētu summu EUR 40 apjomā.”

Eiropas Savienības Tiesas 2022. gada 20. oktobra spriedums C-585/20 [..] *S.A.U./G. R. de S. de la Junta de C. y L.*

***Valsts tiesību akti, kuriem ir nozīme atbildes sniegšanai***

*Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny* [1964. gada 23. aprīļa Civilkodeksa likuma] 659. panta 1. punkts:

“Ar nomas līgumu iznomātājs apņemas nodot nomniekam lietu lietošanā uz noteiktu vai nenoteiktu laiku, bet nomnieks apņemas maksāt iznomātājam nolīgto nomas maksu.”

*Ustawa z dnia 8 marca 2013 roku o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych* [2013. gada 8. marta Likuma par pārmērīgu maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos] 4. panta 1.a punkts:

“Likumā piemēro šādas definīcijas: “naudas maksājums” – atlīdzība par preču piegādi vai pakalpojuma sniegšanu komercdarījumā.”

2013. gada 8. marta Likuma par pārmērīgu maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 7. panta 1. punkts:

“Komerccdarījumos, izņemot darījumus, kuros parādnieks ir publiska iestāde, kreditoram ir tiesības bez brīdinājuma saņemt likumiskos procentus par kavējumiem komercdarījumos, ja vien puses nav vienojušās par lielākiem procentiem, – par laikposmu no dienas, kad naudas maksājums kļūst iekasējams, līdz samaksas dienai, ja ir kumulatīvi izpildīti šādi nosacījumi:

- 1) kreditors ir izpildījis savu pienākumu;
- 2) kreditors nav saņēmis maksājumu līgumā noteiktajā termiņā.”

2013. gada 8. marta Likuma par pārmērīgu maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 10. panta 1. punkts:

“No dienas, kad kreditors iegūst tiesības uz 7. panta 1. punktā vai 8. panta 1. punktā minētajiem procentiem, viņam ir tiesības bez iepriekšējas paziņošanas saņemt no parādnieka piedziņas izmaksu kompensāciju, kas līdzvērtīga šādām summām:

- 1) 40 EUR – ja maksājuma summa nepārsniedz 5 000 PLN;
- 2) 70 EUR – ja maksājuma summa pārsniedz 5 000 PLN, bet ir zemāka par 50 000 PLN;
- 3) 100 EUR – ja maksājuma summa ir vismaz 50 000 PLN.”

### ***Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts***

Kā norādīts iepriekš, tiesvedības priekšmets ir pieprasījums atbildētājai, kas ir telpu nomniece (telpu lietotāja), samaksāt prasītājai, kas ir telpu iznomātāja (subjekta, kur nodod telpu lietošanai), nomas maksu, maksu par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem (tostarp elektroenerģiju, siltumenerģiju, ūdeni) un citus ar ēkas uzturēšanu saistītos maksājumus. Turklāt prasītāja pieprasa piedziņas izmaksu kompensāciju par katru neapmaksāto rēķinu.

Pienākums maksāt nomas maksu un maksājumus izriet no nomas līguma, kas noslēgts rakstveidā starp lietas dalībniecēm. Par katru no uzskaitītajām maksājamajām summām prasītāja izrakstīja rēķinu (3 atsevišķus rēķinus). Saskaņā ar līgumu rēķini par nomu un ēkas uzturēšanas maksām tika izrakstīti par katru mēnesi, un tie bija jāsamaksā avansā līdz katra mēneša 10. datumam. Savukārt komunālo maksājumu gadījumā iznomātāja varēja brīvi noteikt norēķinu periodu un rēķinu izrakstīšanas biežumu, un maksājums bija jāveic 5 dienu laikā pēc attiecīgā rēķina izsniegšanas.

Komunālo pakalpojumu gadījumā to piegādātāji bija ārēji pakalpojumu sniedzēji, ar kuriem prasītājai bija noslēgti līgumi un kuriem tā veica maksājumus. Pēc tam šīs izmaksas tika novirzītas – rēķina veidā – uz atbildētāju, kura faktiski izmantoja komunālos pakalpojumus (jauna rēķina izrakstīšana). Turpretī maksa par ēkas uzturēšanu bija fiksēta un bija paredzēta tam, lai segtu prasītājas izdevumus, kas citastarp bija saistīti ar valsts nodevām, ēkas remontu un tīrīšanu, ēkas apsaimniekošanas izmaksām, kā arī amortizāciju.

No 26 rēķiniem, uz kuriem attiecās pieprasījums par samaksu tiesvedībā: 11 rēķini attiecas uz maksājumiem par izmantotajiem komunālajiem pakalpojumiem, 7 rēķini attiecas uz fiksētām maksām, kas saistītas ar ēkas uzturēšanu, un 8 rēķini attiecas uz pašu nomas maksu.

Par šīs lietas faktiem būtībā nav strīda. Atbildētāja pēc tam, kad bija saņēmusi prasības pieteikuma kopiju, neiesniedza iebildumu rakstu, kā arī neieradās uz tiesas sēdi un nepauda savu nostāju pēc būtības. Tomēr valsts tiesai radās šaubas par juridisko novērtējumu.

Tiesai, kas izskata šo lietu, ir radies jautājums, kura risināšanai ir nepieciešams interpretēt Savienības tiesības, proti, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 11. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (pārstrādāta versija) (OV 2011, L 48, 1. lpp.) 2. panta 8. punkts, jo pastāv šaubas par to, vai prasītājai ir tiesības uz piedziņas izmaksu kompensāciju par tiem rēķiniem, kas nav izrakstīti par nomas maksu par attiecīgo mēnesi. Citiem vārdiem, vai maksājamā summa direktīvas izpratnē ir jebkura summa, kas pamatojas uz līgumu, pat ja tā ir tikai komersantam radušos izmaksu atlīdzināšana un nav līdzvērtīga līgumam raksturīgajam izpildījumam konkrētajās tiesiskajās attiecībās.



Saskaņā ar Polijas Civilkodeksu iznomātājs apņemas nodot nomniekam lietu lietošanā uz noteiktu vai nenoteiktu laiku, bet nomnieks apņemas maksāt iznomātājam nolīgto nomas maksu. Nomas maksa ir atlīdzība, kas pienākas iznomātājam par to, ka nomnieks izmanto lietu. Tādējādi tā ir atlīdzība iznomātājam par to, ka nomnieks izmanto nodoto lietu. Tomēr puses līgumā var reglamentēt arī pienākumu maksāt citus maksājumus, ko sauc par papildu maksājumiem, vai citas maksas, kas nav atkarīgas no iznomātāja. Taču šie maksājumi nav uzskatāmi par nomas maksu.

Lai gan nav šaubu, ka līgums starp pusēm ir komercdarījums (skat. lietu C-199/19 [...] *sp. z o.o./J. M.*), tomēr, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, ar kuriem īsteno iepriekš minēto direktīvu, iespēja prasīt procentus par kavējumu komercdarījumos un līdz ar piedziņas izmaksu kompensāciju attiecas uz maksājumiem, ko saprot kā atlīdzību par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu komercdarījumā. Lai gan šajā ziņā nav plašas judikatūras, pastāv viedoklis, ka “naudas maksājums” ir atlīdzība, kas atbilst otras līgumslēdzējas puses nemonētāram izpildījumam (skat. arī: *Sąd Apelacyjny w Warszawie* [Varšavas Apelācijas tiesas] 2020. gada 3. janvāra spriedumu [...]). Līdzīgu nostāju pauž arī daži akadēmiķi [...]. [atsauce uz doktrīnu]

Iesniedzējtiesas šaubas neklidē arī direktīvas noteikumu un apsvērumu analīze. Šajā gadījumā, šķiet, būtiska nozīme būs 1. panta 2. punktam, kurā ir definēta direktīvas piemērošanas joma, un 2. panta 8. punktam.

Pirmais no tiem atsaucas uz visiem maksājumiem, ko veic kā atlīdzību komercdarījumos. Tā 8. apsvērumā ir norādīts, ka direktīvas piemērošanas jomai būtu jāattiecas vienīgi uz maksājumiem, ko veic kā atlīdzību komercdarījumos, un ka ar direktīvu nebūtu jāreglamentē darījumi ar patērētājiem, procentu maksājumi saistībā ar citiem maksājumiem, t. i., maksājumi atbilstīgi tiesību aktiem par čekiem un pārvedu vekseliem, vai maksājumi zaudējumu kompensācijai, tostarp apdrošināšanas sabiedrību maksājumi. Tomēr pats atlīdzības jēdziens nav definēts. Savukārt piemēra veidā norādītie gadījumi, kas neietilpst direktīvas piemērošanas jomā un attiecas uz situācijām, kurās maksājuma pienākums pēc savas būtības nav pat tuvs maksājumiem saskaņā ar līgumu, kas noslēgts starp šī strīda dalībniecēm.

Turpretī Savienības likumdevējs ir definējis maksājamās summas, ar ko jāsaprot pamatsumma, kas būtu bijusi jāmaksā līgumā vai tiesību aktos noteiktajā maksājuma termiņā, ieskaitot rēķinā vai līdzvērtīgā maksājuma pieprasījumā norādītos piemērojamos nodokļus, nodevas un maksas. Eiropas Savienības Tiesa jau ir sniegusi minētā jēdziena interpretāciju (lieta C-585/20), tomēr citā kontekstā, nevis šeit aplūkotajā.

Šīs normas pareizai interpretācijai ir būtiska nozīme, jo viens no nosacījumiem, lai varētu pieprasīt nokavējuma procentus (3. panta 1. punkts), ir tas, ka kreditors nav laikus saņēmis maksājamo summu. Tiesības prasīt piedziņas izmaksu kompensāciju rodas tikai brīdī, kad ir radušās tiesības uz procentu pieprasīšanu. Direktīva ir ieviesta Polijas tiesību sistēmā identiskā veidā.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, jāatzīmē, ka starp jēdzieniem atlīdzība un maksājamā summa pastāv saikne. Ja direktīvas piemērošanas joma attiecas tikai uz maksājumiem, kas ir atlīdzība komercdarījumos, tad maksājamās summas jēdziena tvērumā nevar ietilpt citi maksājumi. Tādējādi ir jāizvērtē, vai Direktīvas 2. panta 8. punktā minētā pamatsumma ir tikai un vienīgi maksājums par nemonetāru izpildījumu, kas ir raksturīgs attiecīgajām tiesiskajām attiecībām un ko uzņēmējs, kas noslēdzis līgumu, ir apņēmis izpildīt.

Iesniedzējtiesa uzskata, ka maksājamā summa komercdarījumā ir tikai un vienīgi summa, kas paredzēta kā samaksa par paša kreditora veikto nemonetāro izpildījumu (preču piegādi vai pakalpojuma sniegšanu), un tajā neietilpst izdevumu vai citu īslaicīgi radušos izmaksu atlīdzināšana, ja tās nav ierēķinātas un nav daļa no summas, kas maksājama par to. Šķiet, saimnieciskajās attiecībās principā atlīdzība tiek noteikta, ņemot vērā radušās izmaksas un paredzamo peļņu. Ja šie elementi līgumā ir nodalīti, būtu jāuzskata, ka daļa, kas sedz radušos izdevumus, nav uzskatāma par samaksu par pakalpojuma sniegšanu vai preču piegādi. Pretējs pieņēmums varētu radīt kreditoram tiesības pieprasīt vairākas fiksētas kompensācijas par principā vienu izpildījumu. Pēc analogijas ir jāvērtē maksājumi, kas ir saistīti ar komercdarījumu, bet to rakstura un rašanās pamata dēļ nevar tikt iekļauti summā, kas pienākas kreditoram. Kā piemēru šeit var minēt iepriekš minētās izmaksas par komunālo pakalpojumu sniegšanu, ko nodrošina ārējie pakalpojumu sniedzēji, bet līgumslēdzēja puse pati šos pakalpojumus nesniedz un tai arī nav pienākuma sniegt šādu pakalpojumu (tā neizmanto apakšuzņēmējus, lai izpildītu savas saistības), bet tikai novirza šajā sakarā radušās izmaksas. Tie ir izdevumi, kas rodas tikai saistībā ar līgumam raksturīgā izpildījuma izpildi.

Tomēr, no otras puses – un ar to citastarp ir saistītas valsts tiesas šaubas –, ja kreditoram ir radušās zināmas izmaksas, kuras parādniekam bija jākompensē noteiktā termiņā, kavējuma gadījumā tas var negatīvi ietekmēt viņa finansiālo stāvokli un likt viņam izmantot ārējus finansējuma avotus savas pašreizējās darbības nodrošināšanai. Savukārt direktīvas mērķis citastarp bija novērst šāda veida situācijas, kas ietekmē uzņēmumu konkurētspēju un rentabilitāti iekšējā tirgū.

Tādējādi atbilde uz uzdoto jautājumu ir būtiska, lai pieņemtu nolēmumu par prasību par noteiktām kompensācijas summām par izrakstītajiem un laikus neapmaksātajiem rēķiniem, kas ietver summas, kas maksājamas par ēkas uzturēšanu, un izdevumu atlīdzināšanu par izmantotajiem komunālajiem pakalpojumiem. Lai gan atbildētāja neapstrīd prasību šajā ziņā, iesniedzējtiesai ir pienākums pēc savas ierosmes pareizi piemērot materiālās tiesības.

[..]

[..] [tiesas sastāvs]

[..]



M.

[..] [valsts procesuālie jautājumi]

K., 2023. gada 9. oktobrī

[..]

[..] [tiesas sastāvs]

DARBA VERSIJA